VERSLAG EN JAARREKENING STICHTING BIJBELS MUSEUM 2022

BIJBELS MUSEUM

VERSLAG EN JAARREKENING STICHTING BIJBELS MUSEUM 2022

BIJBELS MUSEUM

INHOUDSOPGAVE

I. BESTUURSVERSLAG

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR/BESTUURDER 08

2. MISSIE 11

3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN
TIJD EN EEUWIGHEID. POËZIE IN BEELD EN WOORD 12
OPEN CALL EXODUS 18
KEES DE KORT | IKONEN 21
VOORUITBLIK PROGRAMMERING 2023 23

4. COLLECTIE
ONTZAMELPROJECT *TOEKOMST COLLECTIES BIJBELS MUSEUM* 24
COLLECTIE BIJBELS MUSEUM 25
BENJAMIN VOOR JOZEF: TERUG VAN WEGGEWEEST 26

5. MARKETING EN COMMUNICATIE
CORPORATE COMMUNICATIE 27
PUBLIEKSBEREIK 29
VRIENDEN 30

6. ORGANISATIE
GEDRAGSCODES 32
DUURZAAMHEID 33
MUSEUMSTATUS 33
MEDEWERKERS 34
SAMENWERKINGSPARTNERS 35

7. RAAD VAN TOEZICHT
VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 36
SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT
EN (NEVEN-)FUNCTIES RAAD EN DIRECTIE 39

8. FINANCIËN
EXPLOITATIE EN FINANCIERINGSMIX 42
FONDSENWERVING 42
FINANCIEEL BELEID 43
FINANCIËLE RESULTATEN 2022 43

BIJLAGEN
BIJLAGE 1: OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN 46
BIJLAGE 2: PUBLICATIE *DE TOEKOMST VAN EEN COLLECTIE* 47

II. VERKORTE JAARREKENING
BALANS PER 31 DECEMBER 2022 50
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022 52
TOELICHTING OP DE JAARREKENING 53

COLOFON 59

I. BESTUURSVERSLAG

BIJBELS MUSEUM

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR/BESTUURDER

Eigenlijk kunnen we niet van een eerste lustrum spreken. Want onze allereerste rechtsvoorganger, het Bijbelsch Museum van Oudheden, begon in het midden van de 19e eeuw al als een reizend museum. Het verhuisde mee met de stichter ds. Leendert Schouten als deze in een nieuwe gemeente werd beroepen. Daarom markeren we in 2022 een eerste lustrum als 'nomadisch museum'. De eerste reizende tentoonstelling nieuwe stijl ging immers begin 2018 naar Zwolle, en was daarna op veel andere plekken in het land te zien. In totaal acht verschillende tentoonstellingen presenteerden we de afgelopen vijf jaar op 20 verschillende locaties. Een aantal locaties deden we vaker dan eens aan, en zo komen we tot 23 openingen. Twee open calls leverden samen 971 inzendingen van kunstwerken op. We boden maar liefst 68 verdiepende activiteiten aan. Een uitvoeriger overzicht van onze wapenfeiten treft u aan in een fraaie infographic op de volgende pagina. En als we de balans opmaken, constateren we dat we op de goede weg zitten.

In 2022 was onze aandacht vooral gericht op twee tentoonstellingen. De reizende tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid. Poëzie in beeld en woord* startte al in de zomer van 2021. *EXODUS* begon online in het najaar van 2022. De fysieke tentoonstelling opende in maart 2023 in Buitenplaats Doornburgh te Maarssen.

Vanwege de overheidsmaatregelen rond covid moesten we onze verwachtingen ten aanzien van het publieksbereik in 2022 voortdurend bijstellen. Het duurde na de laatste lock down enige tijd voordat het museumpubliek weer terugkwam. Tentoonstellingen waarover we in eerdere jaren met locatiepartners in gesprek waren, schoven door naar 2023 en 2024. Bij de locaties was immers een stuwmeer aan projecten ontstaan die waren uitgesteld vanwege de lock downs. Toch kijken we terug op een geslaagde reis van *Tijd en Eeuwigheid*. Bezoekers reageerden enthousiast, op iedere nieuwe locatie werkte de architectuur mee om de bezoekerservaring te optimaliseren en er waren prachtige verdiepende activiteiten.

Het bureau van het Bijbels Museum werkte ondertussen aan de voorbereiding van *EXODUS*. Onder de titel *de Exodus Files* produceerden we zes studiogesprekken met bijzondere sprekers die hun visie deelden op de betekenis van de verhalen uit het Bijbelboek *Exodus* voor de huidige samenleving. We lanceerden een speciale projectwebsite bomvol inspiratie voor kunstenaars die werk wilden insturen voor de open call. Met meer dan 700 inzendingen overtrof deze call alle verwachtingen.

Een curerende commissie onder leiding van Yuki Kho cureerde op basis van de inzendingen een online tentoonstelling op www.exodus.nu. In december presenteerden we de selectie voor de fysieke tentoonstelling en startten de voorbereidingen van ontwerp, productie, marketing en communicatie.

Naast deze twee tentoonstellingen heropenden we eind 2022 de expositie *Kees de Kort/Ikonen* in Stadhuismuseum Zierikzee. Deze tentoonstelling hadden we al in december 2020 opgebouwd. Vanwege de covidrestricties gingen de deuren pas in mei 2021 open, voor een periode van twee weken. We waren dan ook blij dat we het werk van Kees de Kort opnieuw in Zeeland konden presenteren. Helaas niet in aanwezigheid van de kunstenaar. Kees de Kort overleed in augustus 2022.

De afgelopen jaren maakte het Bijbels Museum een grote transitie door, van fysiek naar nomadisch museum. De overdracht van het merendeel van de collectie aan collega-musea en andere (erfgoed-) partners was een belangrijk deel van deze transformatie. Op advies van het Mondriaan Fonds – en in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – beschreven we onze ervaring met dit proces in *De toekomst van een collectie. Ontzamelen in de praktijk*. De publicatie vond in 2022 zijn weg naar circa 450 erfgoedprofessionals en is veelvuldig digitaal gedownload. Met de publicatie en de overdracht van het schilderij *Benjamin voor Jozef* in september 2022 rondde het Bijbels Museum het afstoten van de collectie formeel af.

De koerswijziging vormde de opmaat naar nieuwe ontwikkelingen binnen de organisatie. Zo ontwikkelden we een gericht vriendenbeleid en zetten we actief in op het werven van legaten en erfstellingen. In januari 2022 voerde het Museumregister een audit uit om te beoordelen of het Bijbels Museum zich na het verlaten van het museumpand en het overdragen van het merendeel van de collectie nog geregistreerd museum mag noemen.

Dankzij gemeenschappelijke inspanningen op het gebied van marketing en communicatie was het Bijbels Museum in 2022 veelvuldig aanwezig in landelijke, regionale en lokale media, zowel in print als online. Door de verspreiding via onze partners kreeg de open call *EXODUS* een groot bereik met enorme respons. We hebben onze positie als landelijke producent van tentoonstellingen met museale kwaliteit verder versterkt. Na alle maatschappelijke en organisatorische uitdagingen van de afgelopen jaren treden we de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Carolien Croon
directeur/bestuurder

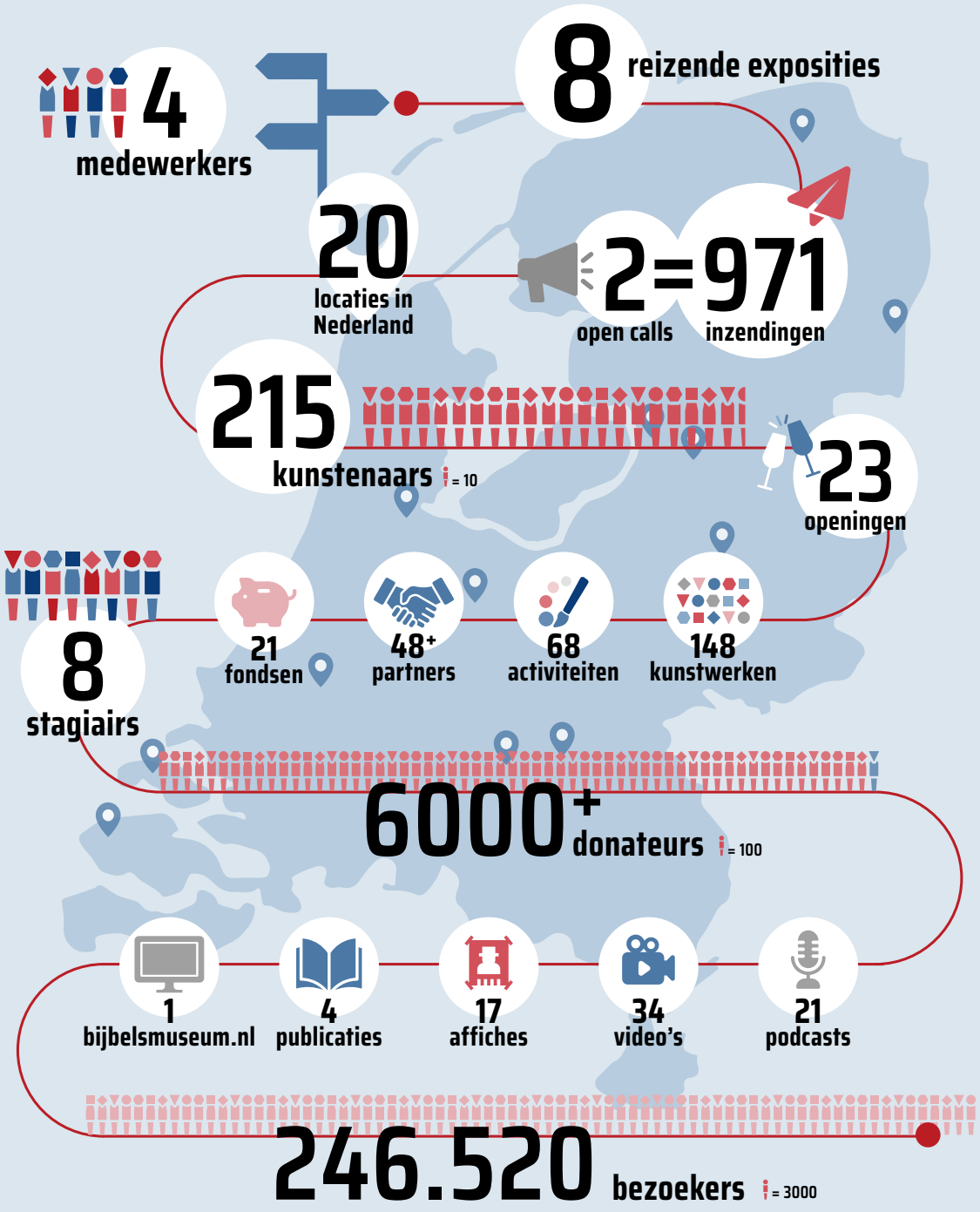

2. MISSIE

Het Bijbels Museum is een nomadisch museum dat voor deze tijd relevante verhalen deelt met een zo groot en divers mogelijk publiek. Verhalen over zingeving, bezinning en bezieling, die mensen inspireren. We doen dat met (reizende) tentoonstellingen en activiteiten die we zelf of met coproducenten ontwikkelen en produceren. We presenteren ons werk samen met partners op verschillende plekken in het land, zoals in musea, monumentale kerken en publieke gebouwen. De tentoonstellingen hebben altijd een relatie met de Bijbel, een Bijbelverhaal of een Bijbels thema. Vaak raken ze aan het gedachtengoed van meerdere religies tegelijk. We nodigen geregeld kunstenaars uit om nieuw werk voor ons te maken. Met onze exposities willen we de bezoeker in het hart raken, zachtmoedig confronteren, inspireren en bemoedigen.

3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Tijd en Eeuwigheid. Poëzie in beeld en woord

Museum Krona Uden
23/10/2021 – 30/1/2022

Museum Klooster Ter Apel
11/2/2022 – 1/5/2022

CIRCL Amsterdam
10/5/2022 – 29/7/2022

De prikkelende cross-over tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid. Poëzie in beeld en woord* combineerde verbluffende papierkunstobjecten van Annita Smit met nieuwe gedichten van vijf eigentijdse dichters.

Het werk van Smit typeert zich door subtiele, natuurlijk ogende kleuren, verfijning en detaillering. Gershwin Bonevacia, Babs Gons, Marjolijn van Heemstra, Iduna Paalman en Mustafa Stitou vertegenwoordigden een nieuwe generatie dichters die lezers in het hart raakt met uit het leven gegrepen, alledaagse onderwerpen.

Alles in deze tentoonstelling draaide om het motto Het hoofd mag uit, het hart mag aan. Met een simpele introductietekst konden bezoekers een verstilde ervaring beleven: welke gevoelens, vragen, ideeën of inzichten brengt deze slow art in hen naar boven?

Tijd en Eeuwigheid typeert de werkwijze van het Bijbels Museum, dat tentoonstellingen thematisch vaak verbreedt van het Christendom naar andere religies of levensbeschouwelijke stromingen. Tijd en eeuwigheid is zo'n universeel thema, dat in alle wereldgodsdiensten een belangrijke plaats inneemt. Bij de tentoonstelling maakten we een compacte en voor bezoekers gratis publicatie op dundrukpapier met een introductie, een nieuw essay van filosofe Joke Hermsen en de vijf gedichten. Op alle tentoonstellingslocaties waren bovendien boeken te koop van de betrokken auteurs.

Tijd en Eeuwigheid opende in 2021 als duotentoonstelling in Escher in Het Paleis en de Kloosterkerk aan het Lange Voorhout in Den Haag. In oktober 2021 volgde Museum Krona in Uden, waar de werken gecombineerd werden met objecten uit de rijke (middeleeuwse) collectie religieuze kunst van het museum. De objecten, het licht, de toegevoegde podcasts waarin de dichters hun eigen gedicht voorlazen in combinatie met de nieuwe vormgeving van Theo Tienhoven, transformeerden *Tijd en Eeuwigheid* tot een geheel nieuwe tentoonstellingservaring. Vanwege een lockdown was de tentoonstelling in Uden in 2022 helaas alleen open van 26 tot en met 30 januari.

Werken van Annita Smit in de tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid* in Museum Krona. (foto Willem Kuijpers)

Op 11 februari 2022 opende *Tijd en Eeuwigheid* in Museum Klooster Ter Apel. In dit middeleeuwse monument hadden we beide kloostergangen ter beschikking, wat de tentoonstelling een compleet nieuw aanzicht gaf. De publieksreacties waren lovend.

De rondreis van *Tijd en Eeuwigheid* eindigde in CIRCL, het duurzaamheidsplatform van ABN AMRO op de Amsterdamse Zuidas. CIRCL is een volledig circulair gebouw, opgetrokken uit hergebruikt bouwmateriaal. De associatieve link met een tentoonstelling over het upcyclen van oud of overbodig dundrukpapier, dat traditioneel voor bijbels wordt gebruikt, werd door velen begrepen en gewaardeerd. In totaal trok *Tijd en Eeuwigheid* 52.596 mensen op vijf locaties.

Opening en activiteiten

Ter Apel

Tijdens de opening in Ter Apel heetten Carolien Croon en Margriet van Klinken, respectievelijk directeur van het Bijbels Museum en van Museum Klooster, een selecte groep gasten welkom tijdens een persoonlijke ontvangst op zaal. Museum Klooster organiseerde op zondag 20 maart de middagvoorstelling *Zin in Poëzie en Muziek*, met medewerking van pianiste Gonnie Folkeringa en dichter Melle Leffers.

Amsterdam

CIRCL bood een totaal andere bezoekerservaring dan de overige presentatielocaties. Het Gustav Mahlerplein is het hart van de Zuidas en een van de drukste doorgangslocaties in de stad. Station Zuid verwelkomt dagelijks 80.000 reizigers en het merendeel passeert de glazen wanden van CIRCL. De programmering van CIRCL is erop gericht krachten uit de samenleving, business en finance samen in beweging te brengen voor een duurzame wereld. Veel bezoekers aan deze programmering stapten binnen en pakten de tentoonstelling mee.
Bij de opening op 9 mei droeg dichter Iduna Paalman voor uit eigen werk.
Merijn van den Bergh, directeur van CIRCL, vertelde waarom de tentoonstelling zo mooi paste binnen de doelstellingen van het circulaire platform. Carolien Croon bood samenwerkingspartners Hester Alberdingk Thijm (AkzoNobel), Ilona Roolvink (ABN AMRO) en Wende Wallert (VU ART SCIENCE Gallery) het eerste exemplaar aan van de folder bij *Kunstproeven op de Zuidas*. Adjunct-directeur Zuidas Peter Jan de Jong opende de tentoonstelling. Na afloop signeerde Iduna Paalman bij de boekenstand, in samenwerking met Linnaeus Boekhandel.

Naast de feestelijke opening van *Tijd en Eeuwigheid* in CIRCL organiseerden we in samenwerking met diverse lokale partners een ambitieus activiteitenprogramma.

- **13 mei** was er een ontvangst voor Vrienden van het Bijbels Museum.

- **20 mei** begon *Kunstproeven op de Zuidas* in samenwerking met kunstcollega's aldaar. De internationale kunstcollecties van een aantal op Zuidas gevestigde instellingen behoren tot de meest toonaangevende van Nederland. Vanaf 20 mei boden we het publiek op zes opeenvolgende vrijdagen een extra gastvrij onthaal in een aantal tijdelijke exposities. De ABN AMRO Kunstruimte koppelde jong talent aan internationale topstukken; de AkzoNobel Art Space toonde talloze portretten van een divers palet hedendaagse makers; de VU ART SCIENCE Gallery presenteerde spannende kunst, geïnspireerd door wetenschap.

Kunstproeven op de Zuidas: bezoeker in ABN AMRO Kunstruimte. (foto Bijbels Museum)

Toegang, boekjes en rondleidingen waren gratis. Pers, partners en publiek reageerden enthousiast. Onze partners trokken meer en nieuw publiek en we vonden de samenwerking unaniem voor herhaling vatbaar.

- **22 mei** organiseerden we in samenwerking met de Schrijverscentrale en Linnaeus Boekhandel een literaire middag met verkoop- en signeersessie. Met dichters Gershwin Bonevacia en Marjolijn van Heemstra, kunstenaar Annita Smit, Tao-expert Elly Nooyen en ud-speler en componist Mehmet Polat.

- **24 mei** organiseerden we in samenwerking met NEWConnective, een onafhankelijk studentenplatform voor zingeving aan de Vrije Universiteit, de workshop *Creative writing on Time and Eternity*. De workshop werd geleid door Tasha Mhishi, winnaar van de Martin Luther King Spoken Word Contest 2021.

- **9 juni** hield Carolien Croon een interactieve presentatie over dilemma's die het Bijbels Museum tegenkwam bij het afstoten van de collectie. De bijeenkomst werd georganiseerd in samenwerking met Vereniging Kunst Cultuur Recht.

- **10 juli** organiseerden we in samenwerking met CIRCL een exclusieve ontvangst voor de relaties van Private Finance van ABN AMRO, in aanwezigheid van Annita Smit.

Het team van CIRCL vond de tentoonstelling 'de mooiste die er ooit stond, chique, met een bepaald "cachet"' en 'professioneel ogen'. De samenwerking ervoeren beide partijen als prettig en constructief.

Marketing en communicatie
Voor *Tijd en Eeuwigheid* vormde de première in Den Haag in 2021 het startpunt van een uitgebreide marketing- en communicatiecampagne. Het centrale thema was Het hoofd mag uit, het hart mag aan.
Na Uden en Ter Apel werd Amsterdam aangegrepen om extra uit te pakken. Daarbij zetten we zwaar in op *Tijd en Eeuwigheid*, als onderdeel van *Kunstproeven op de Zuidas*. Deze insteek, gecombineerd met het activiteitenprogramma, wierp zijn publicitaire vruchten af. Er verschenen onder andere artikelen in *Het Parool*, *Financieel Dagblad*, de *Telegraaf*, *Ad Valvas* en *CJP Magazine*. *Cultuur Werkt* nam de route op in het aanbod, *de Uitkrant* tipte de tentoonstelling in het meinummer. Het *Nederlands Dagblad* plaatste begin juni een uitgebreide, positieve recensie. *Tijd en Eeuwigheid* werd meegenomen in de *Kunstproeven*-flyer, die door heel Amsterdam gedistribueerd werd.

Bureau Stadspas hielp gratis (deeltijd) zichtbaarheid realiseren op een groot billboard bij Station Zuid en in commerciële media als *Hello Zuidas* en de talkshow *Zuidas Today*. Vanwege het centrale thema Het hoofd mag uit, het hart mag aan attendeerden we yogastudio's en CVK-docenten in Amsterdam-Zuid én kerken in de stad op de tentoonstelling.

De tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid* was in Amsterdam goed zichtbaar op straat, hier op Station Zuid. (foto Bijbels Museum)

Online campagne
Naast de printcampagne grepen we het activiteitenprogramma aan om regelmatig online te posten. We combineerden foto's met citaten uit de Bijbel en andere religieuze teksten, filosofische traktaten en wereldliteratuur over het centrale thema. Filmmaker Sven Peetoom maakte tien afleveringen van *One Minutes* voor YouTube.

Alle locatiepartners samen hadden bij aanvang van *Tijd en Eeuwigheid* ruim 10.000 volgers op Facebook, bijna 30.000 volgers op Instagram en ruim 7000 op LinkedIn. Met regelmatig geposte content en *cross-posts* vergrootten we ons bereik. Hoewel het aantal volgers op Facebook daalde (circa 4% – conform de landelijke trend), steeg dat bij Instagram (66%) en LinkedIn (50%) enorm. Vooral berichten over de daodedjing (10 x meer bereik) en over dichter Gershwin Bonevacia (5 x meer bereik) deden het goed. Een evenement als *Kunstproeven* was een belangrijke booster op alle kanalen. Ondanks de *One Minutes* van Sven Peetoom, bleef YouTube wat achter, met 10.135 views.

Vanwege de organische groei is online alleen voor de activiteiten geadverteerd. De engagement rate, het aantal likes/comments/shares op online berichten, bleef bij Facebook laag. Bij Instagram steeg de engagement rate. Het geprognosticeerde media-bereik van ongeveer 100.000 views is gehaald. Tezamen met de free publicity on- en offline in regionale media is een veelvoud aan exposure gerealiseerd.

In maart 2021 ging de nieuwe mobile first website van het Bijbels Museum online. Het bezoek daalde aanvankelijk dramatisch, om daarna weer te groeien. Na een jaar

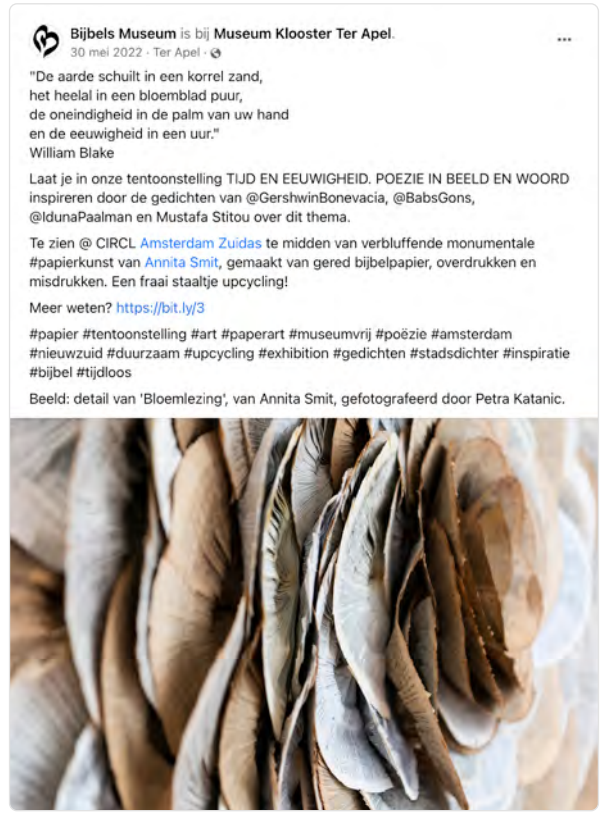

Tijd en Eeuwigheid heeft de site ruim 12.000 bezoekers gehad die gemiddeld 2'35" op de site waren.

CIRCL informeerde, net als het Bijbels Museum, zijn achterban ook direct via maandelijkse e-nieuwsbrieven. Zo'n 3.500 mensen ontvingen meermaals via direct mail informatie over de tentoonstelling en activiteiten.

Tijd en Eeuwigheid is mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds, het Doopsgezind Predikfonds, het Amsterdams Fonds voor de Kunst, de Iona Stichting, Vrijzinnige Fondsen, uitgeverij Royal Jongbloed en onze presentatiepartners.

Open call EXODUS

24/3/2023 – 24/9/2023

In de herfst van 2022 trad het Bijbels Museum naar buiten met het project *EXODUS*. We organiseerden dit project in samenwerking met onze nieuwe partner Buitenplaats Doornburgh, centrum voor kunst en wetenschap, te Maarssen.

In *Exodus*, het tweede Bijbelboek, leidt Mozes in opdracht van God zijn volk uit de slavernij van Egypte. Het verhaal kent veel thema's die ook vandaag urgent zijn: vrijheid en bevrijding, onderdrukking, slavernij, vluchten naar het beloofde land, leiderschap, identiteit, geloof, hoop en vertrouwen. Deze thema's hebben betrekking op de samenleving als geheel en op het individu dat in spirituele zin naar bevrijding zoekt. Mozes is bovendien een belangrijk personage in de heilige boeken van joden, christenen en moslims.

Het Bijbels Museum heeft in het verleden vaak kunstwedstrijden georganiseerd, in allerlei genres en met verschillende thema's. In 2020 had het museum al ervaring opgedaan met een breder opgezette open call waarbij het werk van veel winnaars wordt getoond. *NIEUWE AARDE* resulteerde destijds in 261 inzendingen in alle mogelijke disciplines en een online en een fysieke tentoonstelling in de Westerkerk in Amsterdam. Deze eerste open call smaakte naar meer.

Voor *EXODUS* werkten we wederom met een breed samengestelde curerende commissie en kozen we voor een neutrale eigen projectstijl, inclusief key visual. Bureau OVERHAUS leverde het ontwerp, team Bijbels Museum deed de productie. De werving voor de open call startte op 1 september 2022 met de lancering van de speciale projectwebsite exodus.nu, een sociale mediacampagne en een direct mail aan in Nederland werkende kunstenaars en kunstbemiddelaars, werkend in alle kunstdisciplines. We nodigden hen uit om de hedendaagse betekenis van een van de thema's of verhaallijnen uit het Bijbelboek *Exodus* te verbeelden, verwoorden of verklanken in een kunstwerk. Zowel nieuw, bestaand, als nog te maken werk kon worden ingezonden.

Naast informatie over inschrijving voor de open call is www.exodus.nu een bron van inspiratie voor kunstenaars en iedereen die geïnteresseerd is in spiritualiteit, bezinning en verbinding, met bezielende kunstwerken en een serie podcasts, *de EXODUS Files*. In zes studiogesprekken van dertig minuten praten theaterdirecteur en curator Jörgen Tjon A Fong en publiekstheoloog Janneke Stegeman met gasten over de actuele betekenis van de eeuwenoude verhalen uit het bijbelboek *Exodus*. De presentatoren verkennen de christelijke, joodse en islamitische visie met Senad Alic (kunstenaar en initiator van culturele projecten), Marrit Jellema (auteur en spoken word artist), Linda Nooitmeer (bedrijfseconoom/voorzitter NiNsee), Marianne van Praag (rabbijn in de Liberaal Joodse Gemeente te Den Haag) en Mehmet Yamali (woordvoerder van de Fatih Moskee Amsterdam).

Het aantal inzendingen bleek onze verwachtingen royaal te overtreffen. Een stagiair van ArtEZ Arnhem was een grote steun bij de verwerking. De curerende commissie onder leiding van voorzitter Yuki Kho bestond uit

Crowd IX door Andrea Radai, een van de inzendingen voor de open call *EXODUS*, te zien in de gelijknamige online tentoonstelling. (foto kunstenaar)

Raul Balai, Carolien Croon, Joanna van Dorp, Rikko Voorberg en Onno Zijlstra. De commissie beoordeelde uiteindelijk 707 kunstwerken van ruim 550 kunstenaars.

Gedurende de looptijd van de open call selecteerde de curerende commissie ruim zestig werken, die vanaf half oktober 2022 werden gepresenteerd als online tentoonstelling. Deze selectie gaf een mooi beeld van de diversiteit, artistieke kwaliteit en zeggingskracht van het werk dat tot dat moment was ingezonden. www.exodus.nu bood daarnaast inspiratie aan nieuwe kunstenaars om inzendingen in te sturen en genereerde publiciteit.

Begin december 2022 koos de curerende commissie 28 werken voor de fysieke tentoonstelling in Buitenplaats Doornburgh. Drie artists in residence mochten bovendien in Buitenplaats Doornburgh onderzoek doen naar een kunstwerk voor de tentoonstelling en dit vervolgens ontwerpen en uitvoeren. De drie geproduceerde kunstwerken kregen een plek in de groepstentoonstelling in Buitenplaats Doornburgh. De tentoonstelling opende op 24 maart 2023.

Het land van melk en honing door het Take A Way Collective, een van de inzendingen voor de open call *EXODUS*, te zien in de gelijknamige online tentoonstelling.

Kees de Kort | Ikonen: Christelijke feestdagen in beeld

Stadhuismuseum Zierikzee
22/12/2022 - 29/5/2023

In Stadhuismuseum Zierikzee heropende op 22 december 2022 de tentoonstelling *Kees de Kort | Ikonen: Christelijke feestdagen in beeld*. Traditionele ikonen en gouaches van kunstenaar Kees de Kort (1934–2022) verbeelden de geboorte van Jezus, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. De geëxposeerde werken zijn afkomstig uit de serie bijbelverhalen die De Kort vanaf 1964 maakte. De tentoonstelling keerde terug in Zierikzee als eerbetoon aan de in augustus 2022 overleden kunstenaar. De tentoonstelling is ontwikkeld in coproductie met het Ikonenmuseum Kampen en was in 2021 opgebouwd in Zierikzee. Vanwege een lockdown was de tentoonstelling toen in plaats van zes maanden slechts twee weken te zien.

Het werk van kunstenaar en illustrator Kees de Kort geniet nationaal en internationaal grote bekendheid. Zijn illustraties zijn getoond in combinatie met ruim veertig ikonen, afkomstig uit de rijke collectie van het Ikonenmuseum Kampen. Hieronder bevinden zich enkele ikonen uit de bijzondere SD-Worx collectie.

Kees de Kort | Ikonen werd mogelijk gemaakt door de genereuze medewerking van bruikleengevers Kees de Kort, Ikonenmuseum Kampen en SD-Worx, met financiële steun van het Nederlands Bijbelgenootschap, de Vermeulen Brauckman Stichting, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Wessel Zwartsenberg Fonds en Stadhuismuseum Zierikzee.

Opening en activiteiten
Zierikzee
Kees de Kort | Ikonen werd in 2022 heropend door Paula Schot, wethouder SGP van de gemeente Schouwen-Duiveland, in aanwezigheid van de zoon en schoondochter van de kunstenaar. Het Stadhuismuseum Zierikzee ontwikkelde bij de tentoonstelling een kijkwijzer gericht op een jong publiek.

Hjalmar de Kort (4e van links), zoon van Kees de Kort, met diverse betrokkenen bij de opening van de tentoonstelling *Kees de Kort | Ikonen* in het Stadhuismuseum Zierikzee. (foto Bijbels Museum)

Mozes en de stem van God van Loes Groothuis, inzending voor de open call *EXODUS*, die ook gekozen is voor de groepstentoonstelling in Buitenplaats Doornburgh in 2023. (foto Lize Kraan)

Vooruitblik programmering 2023

Van 13 januari tot en met 2 april was in Fotogalerie De Gang in Haarlem de foto-tentoonstelling *Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld* te zien. In *Eva, Sara en Hanna* geeft kunstenaar Caroline Waltman Bijbelse vrouwen een gezicht. De foto's worden afgewisseld met foto's van landschappen, stillevens en details die elkaar via beeldrijm versterken.

De tentoonstelling kwam tot stand op verzoek van Fotogalerie De Gang en is gecureerd door Caroline Waltman en het Bijbels Museum. In de tentoonstelling zijn naast de foto's van Waltman twee werken opgenomen van *The Infographic Bible* van de Britse graficus Karen Sawrey. Van 1 september tot en met 31 december 2023 is *Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld* te zien in de Openbare Bibliotheek Amsterdam, hoofd-locatie Oosterdok. In het kader van de tentoonstelling organiseren we ook neven-activiteiten.

Van 24 maart tot en met 24 september is *EXODUS. Hedendaagse kunst, urgente verhalen* te zien in Buitenplaats Doornburgh in Maarssen.

De fototentoonstelling *Zie mij. De Bijbel in foto's*, eveneens met werk van fotograaf Caroline Waltman, is in de periode 2017-2019 al op acht verschillende locaties te zien geweest, en gaat vanaf september 2023 weer op reis. De eerste locatie is de Sint Joriskerk te Amersfoort.

In mei 2023 starten we met de ontwikkeling van nieuwe tentoonstellingen voor 2024-2025.

Man met koffer van Sam Drukker, een van de inzendingen voor de open call *EXODUS*, die ook gekozen is voor de groepstentoonstelling in Buitenplaats Doornburgh in 2023. (foto Edo Kuipers)

4. COLLECTIE

Ontzamelproject Toekomst Collecties Bijbels Museum

In 2020 rondde het Bijbels Museum een ingrijpende koerswijziging af met de succesvolle overdracht van vrijwel de gehele collectie aan collega-musea en andere erfgoedinstellingen. Het ontzamelproces was een intrigerende zoektocht, waarbij ook lessen zijn geleerd die van belang zijn voor andere museumprofessionals en erfgoedstudenten. Carolien Croon en Tessa Luger, specialist roerend erfgoed bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, beschreven dit unieke proces in de publicatie *De toekomst van een collectie. Ontzamelen in de praktijk.*

Voormalig conservator van het Bijbels Museum Hermine Pool schreef de biografie van het museum, OVERHAUS verzorgde de fraaie vormgeving. Irene Asscher-Vonk schreef een voorwoord en ontving bij haar afscheid als voorzitter van de Museumvereniging op 24 januari 2022 het eerste exemplaar. Dat gebeurde tijdens de online nieuwjaarsborrel van de Museumvereniging, waar Carolien Croon als panellid te gast was. De publicatie is mede mogelijk gemaakt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Mondriaan Fonds en het Bijbels Museum.

Irene Asscher-Vonk ontvangt het 1e exemplaar van de publicatie *De toekomst van een collectie. Ontzamelen in de praktijk* uit handen van Carolien Croon. (foto Sebiha Öztas)

Vanzelfsprekend kregen alle professionals die direct bij het project betrokken waren een exemplaar van de publicatie toegestuurd. Erfgoedprofessionals konden bij het Bijbels Museum een gedrukt exemplaar bestellen of de PDF gratis downloaden. Medio 2023 zijn zo'n 450 exemplaren uitgereikt.

In de publicatie deden we een aantal aanbevelingen voor het aanpassen van de landelijke Leidraad Afstoten Museale Objecten (LAMO). In 2022 was het Bijbels Museum via een projectgroep van de Museumvereniging betrokken bij de evaluatie van de LAMO. De gesprekken en aanbevelingen van deze projectgroep leidden tot een compleet nieuwe versie van de LAMO, die begin 2023 is gepubliceerd.

Ook deelden we onze ervaringen met (museum-) professionals tijdens de jaarvergadering van de Vereniging Kunst Cultuur Recht op 9 juni en tijdens de *Kennisdag Collecties en Connecties* van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed op 13 juni 2022. Carolien Croon gaf onder de titel *De weerbarstige werkelijkheid van ontzamelen. Wat het Bijbels Museum leerde van zijn tweejarige afstotingsproces* een presentatie voor circa 25 erfgoedprofessionals. Op 27 oktober 2022, tijdens een symposium voor toezichthouders uit de museale sector in het Scheepvaartmuseum, gaf Carolien Croon wederom een presentatie over ontzamelen. Bij elke presentatie kon de publicatie gratis worden meegenomen.

Verschillende musea en erfgoedpartners vroegen het Bijbels Museum het afgelopen jaar om advies over specifieke ontzameldilemma's. Die hebben we zo goed mogelijk beantwoord.

Collectie Bijbels Museum

Bijna de volledige collectie van het Bijbels Museum werd in de periode 2019-2020 overgedragen aan musea en andere (erfgoed-) partners.

Eind 2022 bestond de collectie van het Bijbels Museum uit vier objecten:

- Het plafonddoek *Apollo en de vier seizoenen* van Jacob de Wit bevindt zich in het Cromhouthuis en is onder voorwaarden in langdurig bruikleen gegeven aan Stadsherstel, de nieuwe eigenaar van het voormalige museumpand.
- Een zogenoemde Van Santenbijbel is in langdurig bruikleen gegeven aan de Vrije Universiteit, waar hij wordt gebruikt voor onderzoek en onderwijs.
- Het schilderij *Biddend echtpaar* van Jacob van Kuylenburg hangt op het kantoor van het Bijbels Museum.
- Het schilderij *Mozes kiest de 70 oudsten* van Jacob de Wit bevindt zich in een extern depot.

Benjamin voor Jozef: terug van weggeweest

In de jaren dertig van de vorige eeuw schonk de Amsterdamse schilder Josina Smeenk-Knap het schilderij *Benjamin voor Jozef* aan de toenmalige Christelijke HBS aan de Jan van Eijckstraat. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was de HBS het onderkomen van de Duitse Sicherheitsdienst. Het gebouw werd in 1944 gebombardeerd, maar het doek bleef behouden en kwam na de oorlog weer boven water. In 1975 schonk Smeenk het schilderij aan het Bijbels Museum, waar het bij een herinrichting rond 2000 in depot belandde. In het kader van het ontzamel-project en in overleg met de familie Smeenk werd het Sint Ignatiusgymnasium in Amsterdam, de chronologische en topografische opvolger van de Christelijke HBS, de nieuwe eigenaar.
Bertien Minco, directeur Herinnerings-centrum Kamp Westerbork, maakte op verzoek van het Bijbels Museum de podcast *Benjamin voor Jozef*. Hierin kruisen de oorlogsgeschiedenis van haar moeder en het schilderij elkaar op wonderbaarlijke wijze.

Het schilderij *Benjamin voor Jozef* in de hal van het Sint Ignatiusgymnasium Amsterdam.
(2022, foto Bijbels Museum)

> Beluister hier de podcast

Vóór de terugkeer naar de oorspronkelijke plek, is het doek *Benjamin voor Jozef* gerestaureerd. Transport, restauratie, inlijsten en inhangen van het schilderij zijn mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van het Prins Bernhard Cultuurfonds en de stichting Vrienden van het Sint Ignatiusgymnasium. De overdracht van het schilderij en de lancering van de podcast kregen royaal aandacht in onder meer *Het Parool*, *Trouw* en op *NPO Radio 1*.

< Josina Knap, werkend aan *Benjamin voor Jozef*, ca. 1929 (foto collectie Smeenk)

5. MARKETING EN COMMUNICATIE

Corporate communicatie

2022 was het jaar van de hoop. Na de laatste lockdown ging het openbare leven weer open en keerde het museumpubliek langzaam terug. Het werd voor ons gemakkelijker om samen met onze partners live publiek te ontvangen, inspiratie te bieden en zichtbaar te blijven.

De positie van het Bijbels Museum als nomadisch museum heeft op het gebied van marketing vele kanten. Enerzijds betekent het grote aantal partners dat de over te brengen informatie complex is: programma, openingstijden en entree kunnen per locatie verschillen. Ook de beschikbare middelen en marketingmogelijkheden verschillen per partnerorganisatie en per periode. Soms hebben we één tentoonstelling, soms drie tegelijk. En Google heeft moeite met ons type instelling.

Anderzijds biedt de samenwerking met onze partners veel kansen, zeker voor online bereik. Posts verschijnen via onze eigen media en die van de andere locaties. Er is voldoende hoogwaardige content voor de e-nieuwsbrieven. Door tekst en beeldmateriaal kant en klaar aan te bieden,

Affiches voor *Tijd en Eeuwigheid* in de huisstijl, ontwerp OVERHAUS communicatie en ontwerp

Bloemlezing van Annita Smit; detail, uit tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid* (foto Petra Katanic)

Asjera's terugkeer van Marieke Ploeg, inzending voor de open call *EXODUS*, die ook gekozen is voor de groepstentoonstelling in Buitenplaats Doornburgh in 2023 (foto Lize Kraan)

ontzorgen we partners en blijven we als afzender mede zichtbaar. Maatwerk en een goede samenwerking met de partners is essentieel. Ons uitgangspunt in het communicatiebeleid blijft het versterken van de herkenbaarheid als tentoonstellingsproducent, met oog voor het individuele karakter van onze samenwerkingspartners.

Online bereik

We delen informatie over onze tentoonstellingen veelvuldig via de netwerken, websites, e-nieuwsbrieven en sociale media van de locaties en deelnemende kunstenaars. Zo plaatste Museum Krona bijvoorbeeld een reportage over *Tijd en Eeuwigheid* in de e-nieuwsbrief, zijn berichten over het Bijbels Museum via de Facebookpagina van Museum Klooster Ter Apel tientallen malen gedeeld en maken veel kunstenaars op hun social media trots gewag van het feit dat hun werk deel uitmaakt van de online tentoonstelling *EXODUS*.

Het Bijbels Museum maakt uiteraard zelf ook gebruik van sociale media. In 2022 steeg het cumulatief bereik ten opzichte van 2021 op alle kanalen substantieel, met 43% op Facebook tot bijna 200% op Instagram. Ook het aantal volgers op LinkedIn en Youtube groeide flink. Vanwege onduidelijkheden over de nieuwe koers van Twitter na de overname door Elon Musk hebben we dit medium halverwege het jaar losgelaten. We overwegen de overstap naar nieuwe online media. Ons bereik groeit op alle platformen nog steeds grotendeels organisch. In 2023 gaan we voor *EXODUS* experimenteren met betaalde content.

In 2022 verstuurden we vier e-nieuwsbrieven, aan gemiddeld 2200 abonnees. Het overheidsbeleid rond covid heeft duidelijk gezorgd voor meer rijvaardigheid op de digitale snelweg, ook onder onze achterban. Steeds meer mensen stellen ontvangst van onze e-nieuwsbrief op prijs: een groei van 4% werd bereikt via QR-codes in de diverse tentoonstellingen. Ruim 40% van de abonnees klikt de mail daadwerkelijk open; een stabiel hoog percentage dat ver boven het gemiddelde zit van dit platform. Ook online overheerst daarmee het beeld van een trouw en zeer geïnteresseerd publiek.

Xapti

In 2021 ging het museum over op een nieuw databasesysteem voor het relatie- en persbestand, Xapti. In 2022 hebben we veel energie gestoken in het opschonen en analyseren van de database – ook met het oog op het actualiseren van het vriendenbeleid.

Publieksbereik

In 2022 was het Bijbels Museum alleen de eerste zes maanden van het jaar – vanaf de laatste lock down die op 24 januari eindigde – en de laatste twee weken van december fysiek te bezoeken.

Het Bijbels Museum werkt met een groot aantal, uiteenlopende partners samen. De publieksgegevens verschillen per locatie. Sommige locatiepartners bieden gratis toegang en gebruiken geen meetinstrument, andere vragen entree, werken al dan niet met de Museumkaart, doen uitgebreid marketingonderzoek en/of verzamelen postcodes van bezoekers. Daardoor is de exacte informatie over de herkomst en doelstelling van onze bezoekers beperkt. In 2022 bezochten – ondanks de zeer beperkte openstelling – in elk geval 14.283 mensen een tentoonstelling van het Bijbels Museum. Een veelvoud bezocht onze activiteiten en online presentaties.

Publieksbereik Bijbels Museum 2022

Fysiek bezoek

- *Kees de Kort | Ikonen*, Zierikzee **134**
- *Tijd en Eeuwigheid*, Uden **250**
- *Tijd en Eeuwigheid*, Ter Apel **3.974**
- *Tijd en Eeuwigheid*, Amsterdam **9.925**

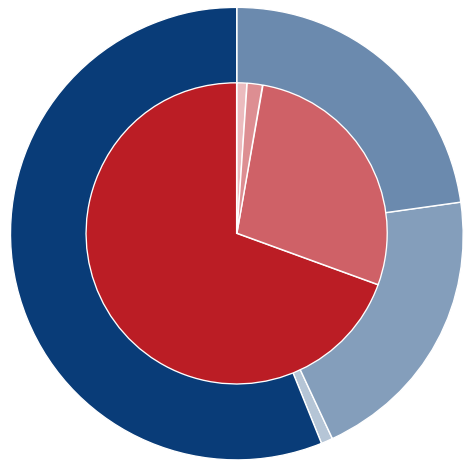

Online views

- *EXODUS*, online tentoonstelling **234.000**
- Social media kanalen **95.000**
- Bijbelsmuseum.nl **85.000**
- *EXODUS*, podcast **250**

Vrienden

De vrienden (donateurs) van het Bijbels Museum zijn met hun vrije en periodieke schenkingen al decennia lang onmisbaar voor het voortbestaan van de organisatie. De vrienden houden het museum mede in stand en voelen zich verbonden met de historie en missie. Wij op onze beurt vinden het belangrijk hen geregeld te inspireren en te betrekken bij wat we doen. Ondanks die warme band neemt het aantal vrienden al jaren af. Dat hangt mede samen met de gevorderde leeftijd en het natuurlijk verloop van onze achterban. Jonge mensen opteren bovendien eerder voor eenmalige giften dan voor een langdurig donateurschap. In het kader van het vriendenbeleid 2021-2025 heeft het Bijbels Museum alle donateurs met een speciale folder expliciet gewezen op de mogelijkheid tot legateren. Ook hebben we advertenties geplaatst in diverse op notarissen gerichte media. Omdat we in de regel pas over een legaat worden geïnformeerd nadat de gever is overleden, is het effect van deze acties op korte termijn lastig te meten.

Analyse van het donatiegedrag en opschoning van de database zijn een ander speerpunt in het vriendenbeleid. Een aanzienlijk deel van onze vrienden is gestopt met doneren. We richten onze acties op het verkrijgen van informatie over de twee belangrijkste redenen hiervoor: ons niet gemelde verhuizingen (waardoor de post niet meer aankomt) of ons niet gemelde overlijdens. Als we verhuismeldingen alsnog ontvangen, nodigen we de vrienden uit opnieuw te doneren. Daarmee kan het donatievermogen groeien en kunnen de wervingskosten per relatie worden gereduceerd.

In 2023 stoppen de banken met het verwerken van acceptgiro's. Daar hebben we de vrienden in 2022 op verschillende manieren op voorbereid. Door middel van een gepersonaliseerde brief nodigen we hen uit om de meegestuurde machtigingsformulieren in te vullen en te retourneren. Tot slot vragen we alle donateurs om (ook) abonnee te worden van onze e-nieuwsbrief.

Alle in 2022 ingezette acties leidden tot een forse opschoning van de database, een substantiële groei van het aantal machtigingen en een bescheiden toename van het aantal e-abonnees.

Vrienden van het Bijbels Museum bij de maquette van De Tempelberg/Haram al-Sharif in Rijksmuseum Catharijneconvent. (foto Bijbels Museum)

Persoonlijk contact

Persoonlijk contact is van essentieel belang voor het behouden van een goede relatie met de vrienden en het koersen op legaten en erfstellingen. Daarom organiseert het Bijbels Museum minimaal een keer per jaar een speciale ontvangst voor vrienden, op een jaarlijks wisselende locatie. In mei 2022 ontvingen we 25 vrienden in CIRCL Amsterdam bij *Tijd en Eeuwigheid*. Op 26 oktober ontmoetten we ruim 30 vrienden in Rijksmuseum Catharijneconvent (MCC) in Utrecht, het nieuw thuis van de collectie van dominee Leendert Schouten. Aanleiding was de restauratie en permanente presentatie van het model van De Tempelberg/Haram al-Sharif in dit fraaie museum. Na een hartelijk welkom door directeur Marieke van Schijndel en Carolien Croon, lichtte collectiemedewerker Arno van Os de restauratie en nieuwe opstelling toe.

6. ORGANISATIE

Gedragscodes

Het Bijbels Museum handelt in de museale praktijk volgens vier gedragscodes:
de Ethische Code voor Musea (ICOM),
de Governance Code Cultuur,
de Code Diversiteit en Inclusie,
en de Fair Practice Code.

Governance Code Cultuur
Het Bijbels Museum hanteert de Governance Code Cultuur en evalueert de toepassing jaarlijks in het jaargesprek tussen raad van toezicht (RvT) en directeur en tijdens de zelf-evaluatie van de raad van toezicht.

De directeur/bestuurder van het Bijbels Museum is verantwoordelijk voor de algemene en organisatorische leiding en resultaten. Het bestuur gaat op verantwoorde wijze om met de mensen en middelen van de organisatie en rapporteert open en transparant aan de RvT over alle aspecten die van belang zijn voor het goed kunnen volgen van de voortgang van de organisatie en het kunnen inschatten van alle risico's. De RvT houdt toezicht op de strategie, programmering, governance, financiën en operatie van het museale bedrijf en voert als werkgever jaargesprekken met de directeur/bestuurder. De RvT waarborgt tevens de deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid inzake de samenstelling van de raad. Beide gremia zijn onafhankelijk en rolvast en zeer alert op het voorkómen van belangenverstrengeling.

Code Diversiteit en Inclusie
Personeel
Het vaste team van het Bijbels Museum bestaat momenteel uit vrouwen van verschillende leeftijden, waarvan één met een bi-culturele achtergrond. Komt een rol vrij, dan zoeken we bewust naar het verruimen van de diversiteit, ook op het gebied van gender. Dat geldt ook voor stagiaires, vrijwilligers en nieuwe toezichthouders. Het Bijbels Museum werkt actief aan het uitbreiden van het relatienetwerk met mensen met een bi-culturele achtergrond, jonge curatoren, theologen en kunstkenners. De raad van toezicht is divers in achtergrond en ervaring.

Programmering, partners en publiek
Het Bijbels Museum staat voor een inhoudelijk divers en inclusief programmeringsbeleid. We zoeken actief samenwerking met nieuwe presentatielocaties en andere partners om publiek te bereiken dat de weg naar onze tentoonstellingen normaliter niet weet te vinden. We proberen bij onze tentoonstellingen en programma's kunstenaars en curatoren te betrekken met verschillende leeftijden en (culturele) achtergronden. Diversiteit en inclusie, programmering en publiek gaan hand in hand: betrokkenen bij tentoonstellingen informeren en enthousiasmeren hun eigen netwerken en fanbase. Ook de tentoonstellingen en activiteiten die we in 2022 hebben ontwikkeld en geproduceerd, in het bijzonder *EXODUS*, dragen die diversiteit in zich.

Fair Practice Code
Het Bijbels Museum wil op een faire, duurzame en transparante manier zaken doen. Dat betekent onder meer dat we kunstenaars en andere zzp'ers adequaat belonen voor hun werk, dat we afspraken met hen tijdig en deugdelijk formaliseren en dat we op tijd en conform afspraak betalen.

We gebruiken de Staffel Kunstenaarshonoraria als basis van ons gesprek. Daarnaast wegen andere zaken mee, zoals de investering in tijd en geld om het werk voor de tentoonstelling en activiteiten te realiseren, de inzet die we vragen op het gebied van publiciteit en het aantal verwachte bezoekers. We bespreken ook of werk dat voor een tentoonstelling gemaakt wordt later door de kunstenaar kan worden verkocht. Het Bijbels Museum koopt geen objecten aan.

Ook voor tentoonstellingsontwerpers, grafisch vormgevers en uitvoerders geldt dat we hen adequaat belonen, tijdig deugdelijke afspraken formaliseren en op tijd betalen. De hoogte van het honorarium van de ontwerpers en uitvoerders moet bovendien in juiste verhouding staan tot dat van de kunstenaars.

Het museum vraagt ook inzet van kunstenaars van wie werk wordt geëxposeerd. Wij vinden de marketing en communicatie een gezamenlijke inspanning, waarbij we ook de achterban en netwerken van de betrokken kunstenaars inzetten.

Duurzaamheid

Op alle mogelijke manieren probeert het Bijbels Museum duurzaam te werken. De meeste tentoonstellingen worden een keer geproduceerd en zijn vervolgens op verschillende locaties te zien. Door tentoonstellingen zo veel mogelijk op elkaar te laten aansluiten minimaliseren we transport en opslag. Waar mogelijk worden tentoonstellingsmaterialen hergebruikt, dan wel overgedragen aan partners voor hergebruik.

Museumstatus

Op 23 januari 2022 werd het Bijbels Museum gevisiteerd door een auditor van het Museumregister. Diverse beleidsstukken en visiedocumenten vormden de basis voor het gesprek met de RvT, directeur en medewerkers. Doel van de audit was om vast te stellen of het Bijbels Museum na de verhuizing en de overdracht van bijna de gehele collectie aan externe partners nog voldoet aan de Museumnorm en zich geregistreerd museum mag blijven noemen. De uitkomst van de audit is eind mei 2023 nog niet aan het Bijbels Museum gecommuniceerd, maar we zien de resultaten met belangstelling tegemoet.

Personeelsuitje naar de tentoonstelling in het Paleis op de Dam, Amsterdam van de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst. (foto Bijbels Museum)

Werk van Annita Smit in de tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid* in CIRCL (foto Petra Katanic)

Medewerkers

Het Bijbels Museum heeft drie medewerkers in loondienst. De directeur, de senior medewerker marketing en communicatie en de tentoonstellingsproducent werken alle drie parttime (samen 2,3 fte). Een vaste vrijwilliger houdt de donateursadministratie bij en notuleert de vergaderingen van de raad van toezicht. Jaarlijks is er ruimte voor minimaal twee stagiaires. Op projectbasis worden extra vrijwilligers aangetrokken voor specifieke taken. De financiële administratie en ICT zijn uitbesteed aan externe dienstverleners. Voor alle overige rollen werkt het Bijbels Museum met een vast team van zzp'ers en toeleveranciers. Voor iedere tentoonstelling werkt het Bijbels Museum samen met een aantal kunstenaars.

In juni 2022 verliet onze tentoonstellingsproducent ons, om plaats te maken voor een jonge opvolger. De vaste vrijwilliger voor de donateursadministratie – tevens notulist van de RvT – stopte eveneens We zijn haar dankbaar voor vijf jaar onovertroffen inzet, flexibiliteit en accuratesse. We vonden gelukkig een fijne opvolger, die in het najaar van 2022 is ingewerkt.

Van begin september tot en met eind december 2022 werd het team versterkt met een enthousiaste stagiair Bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van ArtEZ (Arnhem). In november startte de werving voor nieuwe stagiaires, die in januari 2023 begonnen.

Medewerkers namen deel aan verschillende vakinhoudelijke workshops en seminars. In oktober was het kernteam aanwezig bij het tweedaagse Congres van de Nederlandse Museumvereniging in Rotterdam.

Samenwerkingspartners

We werkten in 2022 nauw samen met presentatiepartners Museum Klooster Ter Apel, Museum Krona Uden, CIRCL Amsterdam, Stadhuismuseum Zierikzee, Fotogalerie De Gang in Haarlem en Buitenplaats Doornburgh in Maarssen. Ook knoopten we nieuwe relaties aan met potentiële (locatie-) partners voor toekomstige projecten.

Het Bijbels Museum is partner van het samenwerkingsverband Overleg Amsterdamse Musea (OAM) en Amsterdamse Culturele Instellingen (ACI). Het Bijbels Museum is als geregistreerd museum lid van de Nederlandse Museum Vereniging.

In 2022 werkte het Bijbels Museum prettig samen met alle kunstenaars, vaste 3D-ontwerper Theo Tienhooven, ontwerp- en communicatiebureau OVERHAUS, FotolabKiekie, Studio Desmet, de Schrijverscentrale en Linnaeus Boekhandel, Bureau Zuidas, ABN AMRO Kunstruimte, AkzoNobel Art Space, het Sint Ignatiusgymnasium, NEWConnective, VU ART SCIENCE Gallery, VKCR en ArtEZ Arnhem, De Werkelijkheid en The Turn Club.

Voor de distributie van de publicatie *Toekomst Collecties Bijbels Museum* werkten we samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Felix Williams, medewerker van de Regenboog Groep, werd als eerste geportretteerd in de serie *Gezichten van de Amstelhoven* (foto Rosemijn Broekhuizen), het fotofeuilleton van het Bijbels Museum in de kas van ons thuis, de Corvershof.

Gezichten van de Amstelhoven
Het Bijbels Museum houdt kantoor in de Corvershof, onderdeel van de Amstelhoven. In de niet openbaar toegankelijke ontmoetingsruimte ('kas') op de binnenplaats stellen we elke 4 maanden – met een portretfoto van de jonge fotograaf Rosemijn Broekhuizen en een korte tekst – een collega voor van één van de organisaties die in de Amstelhoven zijn thuis heeft. Centraal in de verhalen van deze *Gezichten van de Amstelhoven* staat het omzien naar elkaar. Met de Barmhartige Samaritaan – het beeldmerk en de inspirator van de Diaconie – als leidend voorbeeld.

7. RAAD VAN TOEZICHT

Verslag raad van toezicht

De RvT ziet terug op een jaar waarin het team van het Bijbels Museum de missie van het museum op een hedendaagse en kwalitatief hoogstaande museale manier met het publiek heeft gedeeld. Er was daarbij veel aandacht voor verdieping. Dat de respons op de open call *EXODUS* eind 2022 zo hoog was, lijkt te illustreren dat kunstenaars het Bijbels Museum als museale partner omarmen. Datzelfde geldt voor presentatiepartners en media.
Het geeft aan dat het Bijbels Museum zijn positie als landelijke speler waarmaakt. De raad is daarbij verheugd over de bijdrage die het Bijbels Museum de afgelopen jaren heeft geleverd aan de kennisontwikkeling in de museale sector op het gebied van ontzamelen.

De raad van toezicht van het Bijbels Museum met v.l.n.r. Babette Aalberts. Linda Nooitmeer, Manuel Kalsky, Gerard Endedijk, Kees Mylanus, Natascha Slagtand (foto Rosemijn Broekhuizen)

De raad van toezicht (RvT) van het Bijbels Museum hanteert een vaste jaarkalender.

Daarnaast werkt de RvT met een vaste agenda voor iedere vergadering, met aandacht voor lopende tentoonstellingen en activiteiten, marketing en communicatie, financiën en fondsenwerving, organisatie en personeelszaken, partnerships, en nieuwe projecten in ontwikkeling. Eind 2021 werd een meerjarenbeleidsplan 2021-2025 vastgesteld, en een nieuw meerjarig vriendenbeleid.

Het bestuursverslag en de jaarrekening over 2021 zijn door de accountant onder verantwoordelijkheid van de bestuurder opgesteld en op 16 juni 2022 door de raad van toezicht gearresteerd. De RvT verleende daarbij goedkeuring en kwijting aan de directie voor het door haar gevoerde artistieke en zakelijke beleid. De jaarrekening over 2022 is voorzien van een samenstelverklaring van Administratiekantoor Roel Hermans. De begroting voor 2023 is op 14 december 2022 vastgesteld.

In 2022 kwam de raad vier keer bijeen in een reguliere vergadering met de directeur. De RvT heeft toegang gehad tot alle informatie die voor de uitoefening van zijn taken noodzakelijk was.

Na een wervingsprocedure door een extern wervingsbureau, heeft de RvT in januari 2022 een nieuwe toezichthouder benoemd, Natascha Slagtand.

In januari 2022 was de RvT gesprekspartner van de auditor die in opdracht van het Museumregister een audit uitvoerde inzake de continuering van de status van geregistreerd museum. De raad besloot in 2022 vanwege een aanzienlijke kostenbesparing over te stappen naar een nieuwe accountant, Administratiekantoor Roel Hermans. De raad had in kleiner comité een aparte meeting over diversiteit en inclusie, en stelde een visiedocument op inzake de invulling van de eigen toezichthoudende rol op dit gebied. De RvT stelde eind 2022 bovendien een protocol vertrouwenskwesties op en stelde een ervaren vertrouwenspersoon aan: mr. Babette Aalberts. Het Protocol vertrouwenskwesties wordt in 2023 gepubliceerd op de website van het Bijbels Museum.

Een auditcommissie bestaande uit twee toezichthouders ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van de toezichthoudende functie, in het bijzonder op het gebied van financieel toezicht. Deze commissie rapporteert aan de RvT. De auditcommissie kwam in 2022 twee keer met de directeur/bestuurder bijeen, een keer om de concept-jaarrekening te bespreken en een keer om de conceptbegroting 2022 inclusief meerjarenprognose te bespreken. Dit ter voorbereiding op de besluitvorming door de raad van toezicht.

De voorzitter en een lid van de RvT hebben op 13 september 2022 een jaargesprek met de directeur/bestuurder gevoerd, waarin onder meer het functioneren en de relatie directeur/raad van toezicht werden besproken. De evaluatie van het eigen functioneren van de raad vond plaats op 21 september. Beide evaluaties zijn schriftelijk vastgelegd, de afspraken zijn of worden het komende jaar geïmplementeerd.

Het Bijbels Museum onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie, de Fair Practice Code en de Ethische Code voor Musea (ICOM). De raad van toezicht ziet er op toe en werkt er aan mee dat deze codes gevolgd worden in het beleid en de praktijk van het museum. In oktober 2022 woonde toezichthouder Babette Aalberts een symposium bij voor toezichthouders in de museumsector met als titel *Roeien met de riemen die je (niet) hebt*, over musea die van bedreigingen een kans maakten. De directeur van het Bijbels Museum was spreker tijdens dit symposium.

De raad bedankt het team, alle zzp'ers, kunstenaars en vrijwilligers die bij tentoonstellingen zijn betrokken. Veel dank ook aan de partners die hebben bijgedragen aan het uitvoeren van onze missie; fondsen, presentatiepartners, bruikleengevers en partners van activiteiten. De vrienden van het museum blijven een belangrijke kurk waarop de organisatie drijft. De raad bedankt de vrienden dan ook zeer hartelijk voor hun trouwe steun!

Amsterdam, 14 juni 2023

De raad van toezicht van Stichting Bijbels Museum
Prof. dr. M. (Manuela) Kalsky (voorzitter)
Mr. B.P. (Babette) Aalberts
Mr. G.C. (Gerard) Endedijk
K.A. (Kees) Mylanus
L.I. (Linda) Nooitmeer
N. (Natascha) Slagtand

Samenstelling raad van toezicht en (neven-)functies raad en directie

Prof. dr. M. (Manuela) Kalsky (voorzitter)
Prof. dr. Manuela Kalsky is theoloog en was in 2022 als bijzonder hoogleraar op de Edward Schillebeecks-leerstoel voor Religie en Samenleving verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Zij is medeoprichter van het dialoogplatform Nieuwwij.nl (nieuwwij.nl).

Nevenfuncties
Kalsky is bestuursvoorzitter van Stichting Nieuw Wij, bestuurslid van Stichting De Cromhouthuizen, adviseur Halfjaarlijks Overleg van de Dominicuskerk Amsterdam, lid van het adviesteam Amsterdam Inclusief van de gemeente Amsterdam en hoofddocent Dé Loopbaanopleiding.

Mr. B.P. (Babette) Aalberts
Mr. Babette Aalberts is stichter en partner van advocatenkantoor ABC Legal.

Nevenfuncties
Aalberts is lid van de raad van toezicht van de Regionale Publieke Omroep en van Theaterfestival de Parade. Ze is tevens lid van de klachtencommissie Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media, gastdocente Media- en communicatierecht Vrije Universiteit Amsterdam en lid van de Raad van Advies van The Models Health Pledge.

Mr. G.C. (Gerard) Endedijk
Mr. Gerard Endedijk heeft een brede civielrechtelijke advocatenpraktijk, met nadruk op geschilbeslechting. Hij wordt geregeld door de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam als onderzoeker benoemd. Endedijk is tevens advocaat-lid van het Hof van Discipline.

Nevenfuncties
Endedijk is lid van de Adviescommissie Buitenland van de Nederlandse Orde van Advocaten. Hij is bovendien toezichthouder bij de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam/Groningen, lid van het Generale College van Opzicht van de PKN en bestuurslid van de Stichting Drugspastoraat Amsterdam. Daarnaast doceert hij voor de Beroepsopleiding Advocatuur.

K.A. (Kees) Mylanus
Kees Mylanus is algemeen directeur van KEIM Nederland BV, fabrikant van duurzame mineraalverven. Daarnaast is hij betrokken bij een aantal startups. Zijn rol in de raad van toezicht van het Bijbels Museum is generalist en ondernemingsgerichte thema's.

Nevenfuncties
Mylanus is bestuurslid van de Vereniging van Verf en Drukinkt Fabrikanten en van Mortel producenten.

L.I. (Linda) Nooitmeer
Linda Nooitmeer is interimmanager Finance en adviseert bedrijven in de profit en non-profit sector.

Nevenfuncties
Nooitmeer is sinds april 2018 voorzitter van het bestuur van NiNsee, het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis. Daarnaast is ze secretaris van het D66 bestuur in IJsselstein.

N. (Natascha) Slagtand
Natascha Slagtand is artistiek en algemeen directeur van Stichting House of Knowledge in Rotterdam, dat aanstormende muzikale toptalenten via een peer to peer-aanpak begeleidt naar een professionele carrière. Slagtand is tevens zangeres en muziekproducer.

Nevenfuncties
Slagtand is voorzitter van Stichting SABI, toezichthouder bij KCR Rotterdam, adviseur van het Fonds Cultuurparticipatie en adviseur van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland.

C. F. (Carolien) Croon
Carolien Croon is sinds september 2016 directeur en sinds december 2019 directeur/bestuurder van het Bijbels Museum.

Nevenfuncties
Croon is sinds 2016 lid van de raad van toezicht van Muziekgebouw aan het IJ en sinds december 2019 bestuurslid van Stichting De Cromhouthuizen.

Rooster van aftreden	KvK inschrijving	einde termijn 1	herbenoemd	einde termijn 2
Babette Aalberts	01-01-2018	31-12-2020	01-01-2021	31-12-2023
Manuela Kalsky	01-01-2018	31-12-2020	01-01-2021	31-12-2023
Gerard Endedijk	24-07-2019	23-07-2022	24-07-2022	23-07-2025
Kees Mylanus	23-12-2019	22-12-2022	23-12-2022	22-12-2025
Linda Nooitmeer	16-06-2021	16-06-2024		16-06-2027
Natascha Slagtand	01-02-2022	31-01-2025		31-01-2028

Bijschrift *Kunstproeven*

Tentoonstelling *Tijd en Eeuwigheid* in Museum Klooster Ter Apel (foto Siny Schoonmaker)

8. FINANCIËN

Exploitatie en financieringsmix

De exploitatie van het Bijbels Museum bestaat uit vaste en variabele kosten.

Vaste kosten
De vaste kosten worden gedekt door giften en legaten van vrienden van het museum, alsmede door een jaarlijkse statutair vastgelegde bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen, de voormalige eigenaar van de twee Cromhouthuizen te Amsterdam. Van deze stichting ontving het Bijbels Museum in 2019 en 2020 daarnaast eenmalige bijdragen, bedoeld om de transitie goed te kunnen doormaken, en om aan de algemene reserves te kunnen toevoegen. De afgelopen jaren is daarnaast aan het eigen vermogen onttrokken om de kernexploitatie (zijnde alle vaste kosten) sluitend te krijgen.

Variabele kosten
De variabele kosten worden gemaakt voor de (reizende) tentoonstellingen en daaraan gelieerde activiteiten. Het Bijbels Museum wil een divers palet aan presentatiepartners door het hele land bedienen. Het museum experimenteert met de verkoop van tentoonstellingen aan, en met partage deals met locaties. We merken dat het voor een aantal locaties echter moeilijk is om een substantiële financiële bijdrage aan onze tentoonstellingen te leveren. Het resterende benodigde budget wordt extern gefinancierd via publieke en private fondsen. Kostendekkend kunnen tentoonstellingen en andere projecten uitsluitend zijn door middel van fondsbijdragen.

Fondsenwerving

Voor ieder nieuw project werven we fondsen bij publieke en private cultuurfondsen en bij religieuze fondsen. We zoeken per project op basis van de inhoud naar passende partners, die jaarlijks kunnen variëren. Daarnaast is de organisatie actief op zoek naar (nieuwe) fondsen en financiële partners die zich voor een langere periode aan het Bijbels Museum willen verbinden. In 2021 sloten we met het Doopsgezind Predikfonds Haarlem een overeenkomst voor de periode 2021-2023. We ontvangen drie keer een vrij te besteden bijdrage die tot op heden aan de dekking van variabele tentoonstellingskosten is besteed. Met een gericht vriendenbeleid wil het museum tenslotte het aantal vrienden verder uitbouwen en hen enthousiasmeren voor het vastleggen van een nalatenschap aan het museum, om zo deze fundamentele bron van inkomsten te stabiliseren.

Schenkingen, legaten en erfstellingen
Jaarlijks rekenen we op €150.000 aan inkomsten van de donateurs ter dekking van de kernexploitatie. De basis hiervoor wordt gelegd door vrije giften van de vrienden, en aangevuld met legaten en erfstellingen. Indien er in een jaar geen legaten en erfstellingen binnen komen, en de bijdrage van de vrienden lager is dan € 150.000, wordt het bedrag aangevuld uit het egalisatiefonds Bestemmingsreserve Fluctuatie Donateursopbrengsten. In jaren waarin het bedrag van €150.000 wordt overschreden, wordt de overschrijding toegevoegd aan de eerder genoemde bestemmingsreserve. Omdat het bedrag aan giften en legaten pas op 1 januari van het volgende boekjaar bekend is, en bijdragen jaarlijks aanzienlijk variëren, is dit egalisatiefonds van groot belang. Zo was het totaalbedrag aan vrije giften van vrienden in 2022 € 104.000. Dat kon worden aangevuld met in 2022 ontvangen bijdragen uit legaten en erfstellingen.

Financieel beleid

In 2023 wordt financieel beleid ontwikkeld en vastgesteld voor de periode 2023-2027. Dat is nodig omdat de begrotingen van de kernexploitatie (vaste kosten) in voorgaande jaren (2019, 2020, 2021) een tekort lieten zien van circa 50-60K. Dit tekort kon steeds worden opgevangen door onttrekking aan de reserves. Dat kon in die jaren, omdat er ook legaten en erfstellingen werden ontvangen, waarmee de reserves konden worden aangevuld. Het is echter geen duurzaam beleid, omdat vooraf nooit kan worden geprognosticeerd hoeveel legaten en erfstellingen er worden ontvangen. Daarbij zal het begrotingstekort de komende jaren alleen maar groeien als gevolg van autonome kostenstijgingen. Financieel beleid is bovendien nodig omdat het aantal donateurs jaarlijks sterk afneemt, en daarmee ook het donatievolume van de donateurs.

In het financieel beleid wordt vastgesteld hoeveel er in de Bestemmingsreserve Fluctuaties Donateursopbrengsten minimaal nodig is om de komende jaren de bijdrage van de donateurs aan te kunnen vullen tot 150K/jaar, hoe wordt omgegaan met de inzet van de vrije reserves en hoeveel vrije reserves minimaal nodig zijn als buffer voor de kernexploitatie. Ook wordt besloten wat het beleid wordt, zodra de vrije reserves dan wel het egalisatiefonds het minimum hebben bereikt. Omdat het Bijbels Museum geen structurele subsidie ontvangt, en het aantal donateurs jaarlijks snel afneemt, is het van belang dat hierop tijdig wordt geanticipeerd.

Financiële resultaten 2022

Het Bijbels Museum gaf in 2022 minder uit dan was begroot, en ontving een grote erfstelling en een legaat, waardoor het totaalbedrag aan schenkingen van donateurs € 85.000 hoger was dan waarop was gerekend. Dit bedrag is conform het huidige beleid volledig toegevoegd aan het egalisatiefonds Bestemmingsreserve Fluctuaties Donateursopbrengsten.

Er was eind 2021 bij het vaststellen van de begroting 2022 gerekend op een onttrekking aan de algemene reserves van € 45.000, en een onttrekking aan het Rita en Rudolf Boon-Schillingfonds van € 35.000. Vanwege de kostenbesparingen en onvoorziene inkomsten, is uitsluitend onttrokken aan het Rita en Rudolf Boon-Schillingsfonds (ruim € 36K). Het resultaat bedraagt in 2022 € 48.488.

De grootste besparing (€22.000) werd gerealiseerd door het temporiseren van de uitvoering van het vriendenbeleid, waarvoor € 30.000 in de begroting was opgenomen. Het bleek nodig om eerst in te zetten op het opschonen van het donateursbestand, voordat enkele gerichte acties konden worden uitgevoerd. Daarbij moesten donateurs in 2022 worden voorbereid op de afschaffing van incasso's door de banken, waarvoor interventies nodig waren die niet in het vriendenbeleid waren opgenomen.

BIJLAGEN

BIJBELS MUSEUM

BIJLAGE 1

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Tentoonstelling	Bijbehorende activiteiten	Bezoekers		
Tijd en Eeuwigheid. Poëzie in beeld en woord			inclusief	online bezoek
Museum Krona in Uden, 23-10-2021 t/m 30-01-2022		250		
Museum Klooster Ter Apel, 11-02 t/m 01-05-2022		3.974		
	Museum Klooster Ter Apel: 20-03-2022, Middagvoorstelling *Zin in Poëzie en Muziek*, m.m.v. pianiste Gonnie Folkeringa en dichter Melle Leffers		25	
CIRCL Amsterdam, 10-05 t/m 29-07-2022		9.925		
	CIRCL: 13-05-2022, Ontvangst Vrienden van het Bijbels Museum		30	
	Zuidas: 20-5, 27-5, 3-6, 10-6, 17-6 en 24-6-2022, *Kunstproeven op de Zuidas* i.s.m. kunstcollega's op Zuidas.		ca. 300	
	CIRCL: 22-05-2022, Literaire middag met verkoop- en signeersessie i.s.m. de Schrijverscentrale en boek-handel Linnaeus. M.m.v. dichters Gershwin Bonevacia en Marjolijn van Heemstra, kunstenaar Annita Smit, Tao-expert Elly Nooyen en ud-speler en componist Mehmet Polat		50	
	CIRCL: 24-05-2022, Workshop *Creative writing on Time and Eternity* door Tasha Mhishi i.s.m. NEWConnective.		9	
	CIRCL: 09-06-2022, Interactieve prestentatie door Carolien Croon i.s.m. de Vereniging Kunst Cultuur Recht, tevens jaarlijkse ledenvergadering en tentoonstellingsbezoek.		30	
	CIRCL: 10-07-2022, Exclusieve ontvangst relaties Private Finance van ABN AMRO in aanwezigheid van de kunstenaar i.s.m. de bank en CIRCL		6	
Open call EXODUS				
Online tentoonstelling vanaf oktober 2022				234.000
Kees de Kort | Ikonen. Christelijke feestdagen in beeld				
Stadhuismuseum Zierikzee, 22-12-2022 t/m 29-05-2023		134		

BIJLAGE 2

PUBLICATIE *DE TOEKOMST VAN EEN COLLECTIE. ONTZAMELEN IN DE PRAKTIJK*

> Download hier de publicatie De toekomst van een collectie. Ontzamelen in de praktijk

II. VERKORTE JAARREKENING

BIJBELS MUSEUM

1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(na resultaatbestemming)

bedragen in euro

	31 december 2022		31 december 2021	
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris	1.969		-	
		1.969		-
Financiële vaste activa				
Waarborgsommen	2.037		2.037	
		2.037		2.037
Vlottende activa				
Vorderingen				
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.125		5.653	
Overlopende activa	80.606		43.317	
		84.731		48.970
Liquide middelen		505.356		453.041
Totaal activazijde		594.093		504.048

bedragen in euro

	31 december 2022		31 december 2021	
PASSIVA				
Vrij besteedbaar vermogen en bestemmingsreserves				-
Bestemmingsreserves	186.430		136.533	-
Algemene reserve	307.858		307.858	
		494.288		444.391
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	7.222		13.610	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.500		4.182	
Overlopende passiva	88.083		41.865	
		99.805		59.657
Totaal passivazijde		594.093		504.048

1.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

bedragen in euro

	2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Baten			
Baten als tegenprestatie voor leveringen	5.014	-	6.450
Fondsbijdragen	149.145	158.800	199.189
Baten uit private en publieke fondsen	235.336	150.000	162.894
Som der baten	**389.495**	**308.800**	**368.533**
Lasten			
Tentoonstellingen en activiteiten	61.871	74.500	125.494
Lasten fondsenwerving	33.331	55.000	17.558
Activiteitenlasten	**95.202**	**129.500**	**143.052**
Bruto exploitatieresultaat	**294.293**	**179.300**	**225.481**
Lonen en salarissen	135.087	153.108	126.344
Sociale lasten	21.297	-	20.459
Pensioenlasten	20.525	20.000	14.574
Afschrijvingen materiële vaste activa	345	-	-
Overige personeelkosten	10.201	11.480	3.180
Huisvestingkosten	24.279	31.000	23.910
Verkoopkosten	7.522	10.000	6.200
Kantoorkosten	7.328	6.400	8.897
Algemene kosten	15.039	24.000	17.956
Beheerslasten	**241.623**	**255.988**	**221.520**
Exploitatieresultaat	52.670	-76.688	3.961
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	-	167
Rentelasten en soortgelijke kosten	-2.773	-3.500	-3.561
Som der financiële baten en lasten	-2.773	-3.500	-3.394
Resultaat	**49.897**	**-80.188**	**567**
Resultaat	**49.897**	**-80.188**	**567**
Bestemming resultaat:			
Rita en Rudolf Boon-Schilling Fonds	-35.373	-35.000	-3.750
Bestemmingsreserve fluctuatie vriendenopbrengsten	85.270	-	15.855
Algemene reserve	-	-45.188	-11.538
	49.897	**-80.188**	**567**

1.3 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

ALGEMENE TOELICHTING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Activiteiten
De doelstelling van Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam, bestaan voornamelijk uit:

- De Stichting heeft ten doel om door middel van kunstzinnige en culturele uitingen documentatie over de geschiedenis, achtergrond, inhoud en invloed van de Bijbel te verschaffen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits in het algemeen belang.
- De Stichting kent geen institutionele en/of financiële bindingen met kerken, kerkelijke organisaties, godsdienstige groeperingen en/of levensbeschouwelijke organisaties, die bepalend zijn voor het bestuur en/of beleid van de Stichting.
- De Stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door productie van tentoonstellingen, programma's en activiteiten van kunstzinnige en culturele aard en die aan het publiek te presenteren.
- De Stichting heeft geen winstoogmerk.
- De Stichting zal de Governance Code Cultuur toepassen.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Nieuwe Herengracht 18 te Amsterdam.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister
Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41199211.

Schattingen
Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Bijbels Museum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen
De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders vermeld. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Bijzondere posten
Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële instrumenten
Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan.
Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Financiële vaste activa

Overige vorderingen
De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Reserves en fondsen

Vrij besteedbaar vermogen
Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Algemene reserve
Het deel van het eigen vermogen dat als exploitatiereserve wordt aangemerkt is vrij besteedbaar. De exploitatie-reserve wordt gevormd uit overschotten en tekorten uit hoofde van baten en lasten zonder bijzondere bestemming.

Een deel van het eigen vermogen is als bestemmingsfonds afgezonderd en is daarmee niet vrij besteedbaar.

Bestemmingsfonds Rita en Rudolf Boon-Schilling Fonds
Het Rita en Rudolf Boon-Schilling Fonds mag worden aangesproken als de daaraan te besteden uitgaven overeenstemmen met de door dit fonds gestelde doelen.

Bestemmingsreserve fluctuatie opbrengsten vrienden
Opbrengsten van vrienden (donaties en legaten) welke de begrote opbrengsten overstijgen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve fluctuatie opbrengsten vrienden en aangesproken wanneer er sprake is van een tekort in de exploitatiebegroting. Dit laatste zal gebeuren in ieder jaar waarin geen legaten/erfenissen worden ontvangen. Deze legaten en erfenissen zijn vooraf niet te prognosticeren.

Bestemmingsreserve Toekomstige projecten
Tot het formeren van deze reserve is besloten gedurende de periode van lock downs. Reguliere tentoonstellingen konden geen doorgang vinden, voor alternatieve tentoonstellingen of projecten (bijvoorbeeld online of in de publieke buitenruimte) waren geen middelen begroot. De bestemming van dit fonds is breder getrokken dan ad hoc projecten vanwege beperkend overheidsbeleid, ook investeringen in ontwikkeling van nieuwe projecten, waarvan nog niet zeker is of ze doorgaan en waar nog geen externe financiering tegenover staat, kunnen uit dit fonds worden gedaan. Indien projecten doorgaan en er externe financiering voor wordt gevonden, kan het fonds weer worden aangevuld.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen
Verantwoording van baten en lasten vindt in beginsel plaats op het tijdstip waarop zij betrekking hebben. Het exploitatiesaldo wordt bepaald als verschil tussen de baten toe te rekenen aan de desbetreffende periode en lasten op grond van historische kosten, tenzij anders vermeld. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten
De inkomsten uit exploitatie betreffen verkoop van tentoonstellingen, entree voor activiteiten, alsmede overige inkomsten waaronder projectsubsidies onder aftrek van over de inkomsten geheven belastingen. Daarnaast worden (jaarlijks wisselende) bijdragen van donateurs ontvangen, alsook een jaarlijkse bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen.

Lasten
De lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben ongeacht of zij tot uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen
De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Pensioenen
Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en betaalt de onderneming verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa
Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur / verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Bijzondere posten
Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot de normale, niet-incidentele bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de analyse en vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

COLOFON

tekst **Bijbels Museum**

fotografie **Bobby Fay Brandsen** (cover bijlage 2),
Rosemijn Broekhuizen, Petra Katanic, Lize Kraan,
Willem Kuijpers, Edo Kuipers, Anja Loepa, Marjolein Marreveld,
Sebiha Öztas, Henrique van Putten, Andrea Radai,
Siny Schoonmaker, Take A Way Collective

vormgeving **OVERHAUS, communicatie en ontwerp**

Kantoor Bijbels Museum
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

info@bijbelsmuseum.nl
www.bijbelsmuseum.nl

© Bijbels Museum 2023

BIJBELS MUSEUM

We blindly trust what we know door Henrique van Putten, inzending voor de open call *EXODUS*, te zien in de gelijknamige online tentoonstelling (foto kunstenaar)